

ISO, IEC VÀ ITU

BA TỔ CHỨC TIÊU CHUẨN HÓA QUỐC TẾ HÀNG ĐẦU

PHAN THANH NGHIỆM

Chi cục Tiêu chuẩn - Đo lường - Chất lượng Quảng Bình

Tổ chức Tiêu chuẩn hoá Quốc tế (International Organization for Standardization - ISO*)

ISO là liên đoàn quốc tế của các cơ quan tiêu chuẩn hoá quốc gia và là tổ chức tiêu chuẩn hoá lớn nhất của thế giới hiện nay. Mục tiêu của ISO là thúc đẩy sự phát triển của công tác tiêu chuẩn hoá và các hoạt động có liên quan nhằm tạo thuận lợi cho việc trao đổi hàng hoá và dịch vụ trên phạm vi toàn thế giới cũng như góp phần vào việc phát triển sự hợp tác trong lĩnh vực trí tuệ, khoa học, công nghệ và kinh tế. Kết quả của các hoạt động kỹ thuật của ISO là các tiêu chuẩn quốc tế ISO. Phạm vi hoạt động của ISO bao trùm tất cả các lĩnh vực, trừ điện và điện tử thuộc phạm vi trách nhiệm của Ủy ban Kỹ thuật Điện Quốc tế (IEC).

ISO được thành lập năm 1946 tại Luân Đôn nhưng chính thức bắt đầu hoạt động từ ngày 23/2/1947. Cơ cấu tổ chức của ISO bao gồm:

- Đại Hội đồng (General Assembly): gồm tất cả các nước thành viên họp toàn thể mỗi năm một lần;
- Hội đồng ISO (ISO Council): gồm 18 thành viên được Đại Hội đồng ISO bầu ra;
- Ban Thư ký Trung tâm (Central Secretariat);
- Các Ban chính sách phát triển gồm có: Ban

Đánh giá sự phù hợp (CASCO); Ban Phát triển (DEVCO); Ban Chất chuẩn (REMCO); Ban Chính sách Người tiêu dùng (COPOLCO).

- Hội đồng Quản lý Kỹ thuật (Technical Management Board - TMB): tổ chức và quản lý hoạt động của các Ban kỹ thuật tiêu chuẩn;

- Các Ban Kỹ thuật tiêu chuẩn (Technical Committees/Sub-Committees - ISO/TCs/SCs): tiến hành nghiên cứu và soạn thảo các tiêu chuẩn và các hướng dẫn của ISO.

- Các Ban Tư vấn (Advisory Committees).

ISO có ba loại thành viên: thành viên đầy đủ, thành viên thông tấn và thành viên đăng ký. Thành viên của ISO phải là cơ quan tiêu chuẩn hoá quốc gia và mỗi quốc gia chỉ có duy nhất một cơ quan/tổ chức đại diện để tham gia ISO. ISO hiện có 163 thành viên, trong đó có 107 thành viên đầy đủ, 45 thành viên thông tấn và 11 thành viên đăng ký. Ngoài ra còn có 597 tổ chức quốc tế có quan hệ với các Ban Kỹ thuật và Tiểu ban kỹ thuật của ISO.

Các hoạt động kỹ thuật của ISO được triển khai bởi 3.274 đơn vị kỹ thuật, trong đó có 214 Ban kỹ thuật (TCs), 510 Tiểu ban kỹ thuật (SCs), 2.478 Nhóm công tác (WGs) và 72 Nhóm nghiên cứu đặc biệt (Ad-hoc Study Groups).

Tính đến hết năm 31/12/2011, ISO đã xây dựng được 18.536 Tiêu chuẩn quốc tế và các tài

liệu dạng tiêu chuẩn. Trong năm 2010, có 1.313 tiêu chuẩn quốc tế và tài liệu dạng tiêu chuẩn được xuất bản.

Việt Nam (đại diện là Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng) tham gia ISO từ năm 1977 và đã có những đóng góp nhất định cho tổ chức này. Việt Nam đã tham gia Hội đồng ISO trong 3 nhiệm kỳ: 1997 – 1998, 2001 – 2002 và 2004 – 2005; hiện tham gia với tư cách thành viên P (Thành viên chính thức) trong 13 Ban kỹ thuật và Tiểu ban Kỹ thuật của ISO; tham gia với tư cách thành viên O (Thành viên quan sát) trong 60 Ban kỹ thuật và Tiểu ban Kỹ thuật của ISO; là thành viên P của 2 Ủy ban phát triển chính sách của ISO: DEVCO (Ủy ban về những vấn đề của các nước đang phát triển), CASCO (Ủy ban về đánh giá sự phù hợp); thành viên O của Ủy ban Chính sách người tiêu dùng COPOLCO.

Ủy ban Kỹ thuật Điện Quốc tế (International Electrotechnical Commission - IEC)

IEC là tổ chức quốc tế về tiêu chuẩn hoá được thành lập sớm nhất (năm 1906). Mục tiêu của IEC là thúc đẩy sự hợp tác quốc tế về tiêu chuẩn hoá trong lĩnh vực điện - điện tử và các vấn đề có liên quan như: chứng nhận sự phù hợp tiêu chuẩn điện và hỗ trợ cho thông hiểu quốc tế. IEC có mối quan hệ hợp tác chặt chẽ với nhiều tổ chức tiêu chuẩn hoá và chuyên môn quốc tế như: ISO, Liên minh Viễn thông quốc tế - ITU; Ban Tiêu chuẩn hoá Kỹ thuật điện Châu Âu - CENELEC. Đặc biệt, giữa IEC và ISO đã thiết lập một thoả thuận về phạm vi hoạt động của mỗi tổ chức. Theo thoả thuận này, phạm vi hoạt động của IEC bao gồm tiêu chuẩn hoá trong lĩnh vực điện - điện tử. ISO và IEC đã phối hợp thành lập một Ban kỹ thuật hỗn hợp về công nghệ thông tin được đặt trong cơ cấu các cơ quan kỹ thuật của ISO (ISO/IEC/JTC1).

Tính đến nay, IEC có 81 nước thành viên; trong đó có 60 thành viên đầy đủ và 21 thành viên liên kết.

Cơ cấu tổ chức của IEC bao gồm:

- Hội đồng IEC (IEC Council): Thiết lập

chính sách, chiến lược dài hạn và các mục tiêu tài chính của IEC. Hội đồng IEC giao cho Ủy ban Hội đồng (Council Board) quản lý mọi công việc của IEC với những trách nhiệm cụ thể trong lĩnh vực tiêu chuẩn và đánh giá sự phù hợp do Ủy ban quản lý tiêu chuẩn hoá (SMB) và Ủy ban đánh giá sự phù hợp (CAB) đảm trách.

Mỗi năm Hội đồng IEC họp ít nhất một lần tại Đại hội đồng IEC (IEC General Assembly);

- Ủy ban Hội đồng IEC (IEC Council Board): Triển khai chính sách của Hội đồng IEC, đồng thời đưa ra những khuyến nghị về chính sách cho Hội đồng. Là đơn vị ra quyết định, chuẩn bị chương trình và tài liệu cho các cuộc họp của Hội đồng; tiếp nhận và xem xét các báo cáo của SMB và CAB. Khi cần thiết Ủy ban Hội đồng sẽ lập ra các đơn vị tư vấn, chỉ định chủ tịch và các thành viên của những đơn vị tư vấn này. Ủy ban Hội đồng họp ít nhất hai lần mỗi năm;

- Ban Điều hành (Executive Committee): Chịu trách nhiệm triển khai các quyết định của Hội đồng và Ủy ban Hội đồng, giám sát hoạt động của Văn phòng Trung tâm và trao đổi thông tin với các Ủy ban IEC quốc gia. Ban điều hành chuẩn bị chương trình và tài liệu cho Ủy ban Hội đồng. Ban điều hành họp ít nhất bốn lần mỗi năm;

- Các ban chức năng gồm:

+ Ban quản lý tiêu chuẩn hoá (Standardization Management Board)

+ Ban chính sách thị trường (Market Strategy Board)

+ Ban đánh giá sự phù hợp (Comformity Assessment Board);

- Văn phòng Trung tâm: do Tổng Thư ký điều hành, có trụ sở tại Giơ-ne-vơ, Thụy Sĩ.

- Các cơ quan kỹ thuật: hiện có 95 Ban Kỹ thuật và 80 Tiểu ban Kỹ thuật, 433 nhóm công tác và 233 đội dự án.

Có hai hình thức tham gia IEC: Thành viên đầy đủ và thành viên liên kết. Thành viên đầy đủ có quyền tham gia vào tất cả các hoạt động của IEC với quyền biểu quyết bằng lá phiếu có trọng lượng ngang nhau, trong khi đó thành viên liên

kết chỉ được tham gia một cách hạn chế vào các hoạt động của IEC và không có quyền biểu quyết. Sự khác nhau giữa hai loại thành viên này còn được thể hiện ở kinh phí đóng góp. Ngoài ra, còn có quy chế “Thành viên tiền liên kết” với mục đích khuyến khích và thúc đẩy các nước thành viên thuộc loại này trở thành thành viên liên kết trong vòng 5 năm.

Tháng 4/2002, Việt Nam đã tham gia IEC với tư cách thành viên liên kết.

Hoạt động chính của IEC là xây dựng và ban hành các tiêu chuẩn quốc tế IEC và các báo cáo kỹ thuật. Các tiêu chuẩn IEC hiện được áp dụng rộng rãi ở nhiều nước trên thế giới, được các nước chấp nhận thành tiêu chuẩn quốc gia, được viện dẫn khi soạn thảo các hồ sơ dự thầu và hợp đồng thương mại. Các xuất bản phẩm của IEC được xuất bản chính thức bằng hai ngôn ngữ (tiếng Anh và tiếng Pháp). Ủy ban Kỹ thuật điện Quốc gia của Liên bang Nga chịu trách nhiệm xuất bản phiên bản tiếng Nga.

Ngoài việc xây dựng và ban hành tiêu chuẩn quốc tế IEC, IEC còn duy trì các hệ thống đánh giá sự phù hợp với tiêu chuẩn IEC, đó là:

- IECEE: Hệ thống thử nghiệm và chứng nhận sự phù hợp toàn cầu cho các thiết bị và linh kiện kỹ thuật điện, gồm 53 tổ chức quốc gia thành viên với 72 tổ chức chứng nhận.

- IECQ: Hệ thống đánh giá chất lượng linh kiện điện, với 16 tổ chức quốc gia thành viên và 28 tổ chức chứng nhận.

- IECEx: Hệ thống chứng nhận với tiêu chuẩn liên quan đến thiết bị điện dùng trong môi trường nổ, với 30 tổ chức quốc gia thành viên.

Tổng số tài liệu phát hành của IEC là 6.271, trong đó có 5.657 tiêu chuẩn quốc tế, 196 quy định kỹ thuật, 349 báo cáo kỹ thuật và 52 IEC-PAS. Trong năm 2010, IEC đã xuất bản 459 tiêu chuẩn quốc tế, 11 quy định kỹ thuật, 42 báo cáo kỹ thuật và 8 IEC-PAS.

Liên minh Viễn thông Quốc tế
(*International Telecommunication Union-ITU*)

Ngày 17/5/1865, 20 nước đã ký Công ước

Điện báo Quốc tế (International Telegraph Convention) lần thứ nhất và hiệp ước thành lập Liên minh Điện báo Quốc tế (International Telegraph Union - ITU) - tổ chức tiền thân của Liên minh Viễn thông Quốc tế hiện nay. Liên minh được thành lập với mục tiêu ban đầu là: Tạo điều kiện thuận lợi cho việc bổ sung, sửa đổi thường xuyên những điều khoản của Công ước và những hiệp định quốc tế được ký kết trong lĩnh vực điện báo.

Các hoạt động chính hiện nay của ITU bao trùm tất cả các vấn đề thuộc lĩnh vực viễn thông. ITU có ba khu vực hoạt động chính:

- ITU - R (Radiocommunication Sector): liên quan đến hệ thống và thiết bị phát thanh.

- ITU - T (Telecommunication Standardization Sector): biên soạn các quy định kỹ thuật về hệ thống, mạng và dịch vụ bưu chính viễn thông.

- ITU - D (Development Sector): soạn thảo những khuyến nghị, nghị quyết, hướng dẫn, sổ tay, báo cáo...

ITU hiện có 192 quốc gia thành viên (Member States), 539 thành viên khu vực (Sector Member) và 157 thành viên liên kết (Associated) và 23 học viện.

Ban Tiêu chuẩn hoá trong lĩnh vực truyền thông (ITU-T) là một ban tiêu chuẩn hoá chuyên ngành của ITU, được thành lập ngày 1/3/1993 để thay thế cho Ủy ban Tư vấn quốc tế về điện thoại và điện báo (CCITT, thành lập năm 1865).

Sứ mệnh của ITU-T là xây dựng, xuất bản, phổ biến và giám sát việc áp dụng các Khuyến nghị tiêu chuẩn hoá (có vai trò tương tự như các tiêu chuẩn ISO và IEC) cho các hoạt động viễn thông trên cấp độ toàn cầu, thông qua việc nghiên cứu các vấn đề kỹ thuật, thảo luận và thu thập quan về truyền thông quốc tế. Hiện thời, hoạt động tiêu chuẩn hóa của ITU-T được tiến hành bởi:

- Nhóm Tư vấn về Tiêu chuẩn hoá Truyền thông (TSAG);

- Các Nhóm Nghiên cứu (SG);

(Xem tiếp trang 55)

ISO, IEC VÀ ITU...

(Tiếp theo trang 15)

- Các Nhóm điều phối liên ban (với Ban Liên lạc vô tuyến).

Sau khi chấp nhận, các khuyến cáo ITU-T được ban hành dưới hình thức in ấn và điện tử được phân loại thành các bộ Khuyến cáo theo chủ đề và được đánh số trong từng bộ. Các xuất bản phẩm khác về lập kế hoạch và quản lý môi trường, hệ thống, thiết bị, mạng lưới và dịch vụ truyền thông được xuất bản và chỉnh lý khi cần thiết, bổ sung cho các khuyến cáo. Việc tiếp cận với các thông tin về ITU-T, Cục Tiêu chuẩn hoá Truyền thông (TSB) và các khuyến cáo có thể được thực hiện qua dịch vụ ITU Online.

Các khuyến nghị được ITU-T xây dựng và ban hành trên cơ sở đồng thuận và không phải là các tiêu chuẩn bắt buộc áp dụng. Tuy không có

hiệu lực bắt buộc áp dụng nhưng các khuyến nghị của ITU-T thường được các nước tuân thủ vì chúng là cơ sở kỹ thuật cho việc đảm bảo khả năng tương thích của các hệ thống, mạng lưới và cho phép cung cấp dịch vụ viễn thông trên phạm vi toàn cầu. Các khuyến nghị này được các nước thành viên nghiên cứu và tham khảo khi xây dựng tiêu chuẩn viễn thông của nước mình.

Các thành viên ITU-T bao gồm:

- Thành viên đương nhiên: Văn phòng ITU của các nước thành viên ITU;

- Thành viên tham gia: các cơ quan, tổ chức khoa học và công nghiệp đang hoạt động được thừa nhận; các tổ chức viễn thông, tiêu chuẩn hoá, tài chính và phát triển khu vực và quốc tế.

Việt Nam gia nhập ITU từ ngày 24/09/1951. Bộ Thông tin và Truyền thông là đại diện của Việt Nam tham gia vào ITU.

P.T.N

* Các số liệu được tính đến 30/12/2010